

Gruodžio 9-ąją, kai visoje Europoje minima Tarptautinė antikorupcijos diena. Ruošdamiesi ją paminėti šiais metais Techninės apžiūros įmonių asociacija „Transeksa“ drauge su Policijos departamento ir šalies policijos įstaigų imuniteto bei vidaus tyrimų padalinių pareigūnais ši šeštadienį (gruodžio 7 d.) visoje Lietuvoje rengia susitikimus su automobilininkais techninės apžiūros stotyse. Jų metu bus siekiama atkreipti dėmesį į grėsmes, kurias korupcinio pobūdžio susitarimai kelia eismo saugumui, skatins domėtis korupcijos problematika ir daroma žala bei asmeniškai įsitraukti į kovą su korupcija. Visų atvykusių laukia policijos ir partnerių dovanos, skrajutės, kita naudinga informacija. Renginio metu atvykusiems į TA bus išdalinta 10 000 automobilio kvapų-pakabukų, pagamintų specialiai šiai proga.

Korupcijos prevencijai pastaraisiais metais itin daug dėmesio skiriančios asociacijos „Transeksa“ direktorius Gintautas Šlėderis pastebi, kad tiek Specialiųjų tyrimų tarnybos, tiek „Transparency International“ Lietuvos skyriaus užsakymu atliekami tyrimai leidžia pasidžiaugti šioje srityje pasiekus apčiuopiamų permainų. Tarkim 2019-ųjų pradžioje paskelbtame naujausiame „Lietuvos korupcijos žemėlapyje“ nurodomą kyšininkavimo indeksą lyginant su fiksuotu 2005/2007 metais, pastebimas sumažėjimas nuo 0,88 iki 0,09 (kyšio prievartavimo indeksas), tačiau taip pat akivaizdu, kad visiškai šios problemos išspręsti dar nepavyko. Tiek techninės apžiūros įmonių vidaus kokybės kontrolės sistema, tiek išorinių priežiūros institucijų pareigūnai vis dar fiksuoja atvejus, kai teigiamą patikros išvadą gauna abejotinos techninės būklės transporto priemonės.

„Viena vertus, mūsų šalies transporto parko amžius ir būklė iš esmės nekinta: iš pirmo karto teigiamą TA išvadą gauna apie 52 proc. tikrinamų automobilių, vidutinis keliais zujančių mašinų amžius tik šiek tiek mažesnis nei 15 metų. Pastarasis rodiklis itin svarbus, nes asociacijos kaupiama statistika liudija tiesioginę sąsają tarp patikros metu fiksuojamų techninių trūkumų skaičiaus ir automobilio amžiaus. Nors 5-6 metų senumo transporto priemonė Lietuvoje paprastai laikoma „beveik nauja“, jau vidutiniškai turi po 1,6 „didelį trūkumą“ (DT). Jų kiekį atspindinti kreivė tolygiai didėja iki maždaug 20 metų senumo ir pasiekia 4,5 DT, o tuomet „stabilizuojasi“. Specialistai pabrėžia, kad automobiliui perkopus 10 metų amžiaus ribą agregatų būklė tampa tokia, kad svarbiausių sistemų – stabdžių, vairavimo mechanizmo, važiuoklės, variklio ir transmisijos priežiūrai reikia skirti itin daug dėmesio. Todėl net ir sėkmingai praėję techninę apžiūrą, intensyviai eksploatuojami tokio amžiaus automobiliai „geri“ būna maždaug pusę metų“, – akcentuoja G. Šlėderis.

Deja, labai dažnai žmonės tinkamai automobilių priežiūrai pritrūksta lėšų arba nesupranta kokių problemų turi jų transporto priemonė, arba laiko jas mažareikšmėmis.

„Gera žinia, kad bent dalį šių problemų gali padėti išspręsti techninės apžiūros stotyse dirbantys kontrolieriai. Standartinė automobilio būklės patikra trunka vos keliolika minučių, per kurias galima išsklaidyti abejones dėl mašinos „sveikatos“ ir įvertinti ar nėra išaugęs pavojus patekti į incidentą kelyje tik todėl, kad kažkuris mechanizmas nėra virtęs uždelsto veikimo bomba. Viskas ką turėtų padaryti pats automobilio savininkas – elgtis techninės apžiūros centre taip, kaip apsilankius pas šeimos gydytoją: klausti ir atvirai kalbėtis apie įtarimų keliančią automobilio elgseną ar skleidžiamus garsus. Vienintelis būdas automobiliui „pasveikti“ – tiksliai sužinoti esamus techninius trūkumus ir juos pašalinti. Ne užmaskuoti ir nebandyti su techninės apžiūros kontrolieriumi „susitarti“, kad jis problemų „nepastebėtų“. Kyšis – ne sprendimas. Saviapgaulė, esą netinkamai veikianti viena ar kita automobilio sistema yra „smulkmena“, yra mirtinai pavojinga, nes eisme smulkmenų nebūna“, – pabrėžia asociacijos „Transeksa“ direktorius.

Policijos departamento Imuniteto valdybos Korupcijos prevencijos ir analizės skyriaus viršininkė Radvilė Masiulionienė savo ruožtu pasidžiaugė, kad papirkimų atvejų policijoje skaičius yra ženkliai sumažėjęs.

„Per metus tokių atvejų sumažėjo beveik dvigubai, per kelerius pastaruosius metus – mažėjimas skaičiuojamas kartais, tačiau vis dar didžiausia bandymų papirkti policijos pareigūnus (kyšininkavimo atvejų) dalis registruojama dėl to, kad asmenys bando išvengti atsakomybės dėl padarytų Kelių eismo taisyklių pažeidimų. Todėl šiais metais ruošdamiesi paminėti Tarptautinę antikorupcijos dieną priėmėme sprendimą orientuotis į kelių eismo dalyvius ir akciją rengti drauge su Lietuvos techninės apžiūros įmonių asociacija „Transeksa“, – dėsto R. Masiulionienė.

G.Šlėderis atkreipia dėmesį į dar vieną labai svarbų dalyką – pasekmes, kurias sukelia kiekvienas siūlymas, pažadas, susitarimas duoti kyšį arba kyšio davimas.

„Po kiekvieno bandymo įbrukti banknotą ar sulaukus užuominos apie būsimas dovanas, paslaugas bei kitas neteisėto atlygio formas, kontrolierius elektroniniame techninės apžiūros protokole padaro atitinkamą įrašą „GK“ („galima korupcija“). Kitą kartą atvykus į TA centrą šis įrašas veikia tarsi signalizacija, perspėjanti apie akistatą su nesąžiningu žmogumi, kurio automobilis galimai kelia grėsmę kitiems eismo dalyviams. Su tokiu įrašu automobilio TA kortelėje teigiamą išvadą galima gauti tik po to, kai kontrolierius padarys nuotraukas, įrodančias, kad pirminės apžiūros metu fiksuoti techniniai trūkumai yra pašalinti. T. y. „susitarti“ bandančiam automobilio savininkui visais atvejais tai sukelia problemų laviną“, – teigia G. Šlėderis.

Per vienuolika šių metų mėnesių įrašai apie galimą korupciją atsirado daugiau nei 2350

techninės apžiūros protokolų – daugiau nei per visus 2018-aisiais metus. Tai reiškia, kad TA stotyse dirbantys kontrolieriai vis principingiau reaguoja į pasiūlymus tapti nusikalstamos veiklos bendrininkais. Taip pat galima pasidžiaugti, kad vis daugiau automobilinekų pastabas dėl techninių trūkumų laiko ne „kabinėjimusi prie smulkmenų“, bet pagalba užbėgant galimoms problemoms už akių, todėl po patikros jis padėkoja net gavę neigiamą išvadą.

Akcija skirta Tarptautinei antikorupcijos dienai paminėti, siekiant atkreipti dėmesį į korupciją ir paskatinti žmones užkirsti jai kelią vyks gruodžio 7 d. 8:00 - 12:00 val. 17-oje TA stočių visoje Lietuvoje:

1. Vilijampolės TAS - Raudondvario pl. 234, Kaunas.
2. Kauno TAS - Taikos pr. 116H, Kaunas.
3. UAB „Tuvlita“ - Lentvario g. 7A, Vilnius.
4. Avižienių TAS - Sen. Ukmergės k. 16, Užubalių k., Vilniaus r.
5. Ukmergės TAS - Deltuvos g. 33A, Ukmergė.
6. Šalčininkų TAS - Vilniaus g. 5D, Šalčininkai.
7. Telšių TAC - Mažeikių g. 13, Telšiai.
8. Mažeikių TAS - Algirdo g. 44, Mažeikiai.
9. Panevėžio TAS - Pramonės g. 12, Panevėžys.
10. Klaipėdos TAC - Šilutės pl.50, Klaipėda.
11. Klaipėdos TAC - Šilutės pl. 3a, Klaipėda.
12. Šiaulių TAC - Metalistų g. 3a, Šiauliai.
13. Radviliškio TAS - Radmės g. 7, Radviliškis.
14. Alytaus TAC - Kauno g. 3, Miklusėnų k., Alytaus raj.
15. Tauragės TAC - Melioratorių g. 14, Tauragė.
16. Utenos TAC - Metalų g. 1, Utena.
17. Marijampolės TAC - Gamyklų g. 4, Marijampolė.

